

Programma Waddenzeehavens 2014 - 2017

Specificatie voor 2014

Vervolg op programma Waddenzeehavens 2012-2013

10 maart 2014

Arjen Bosch

Programma Waddenzeehavens 2014-2017

Deze notitie geeft inhoud aan het Bestuurlijk statement Waddenzeehavens (20 november 2013). De notitie stelt voor op welke wijze het programma voor de jaren 2014-2017 kan worden gecontinueerd.

De opbouw volgt de lijnen van het koersdocument Waddenzeehavens, waarna de geplande activiteiten in een kader staan weergegeven gevolgd door de beoogde resultaten. Met het woord 'programma' in de kaders wordt het 'programma Waddenzeehavens' bedoeld. Een tabellarisch overzicht staat in de bijlage.

Daarna volgt de werkwijze, welke een continuering is van de werkwijze van het afgelopen anderhalf jaar, op basis van de beschikbaarheid van dezelfde middelen.

In de PKB Waddenzee – dat is de Derde Nota Waddenzee (januari 2007) die nu geldig is – schetst het rijk het volgende ontwikkelingsperspectief voor de waddenzeehavens:

"De Waddenzeehavens hebben zich duurzaam ontwikkeld op een wijze die recht doet aan hun specifieke ligging en mogelijkheden. Hierbij hebben de havens zich op een afgestemde manier gedifferentieerd en gespecialiseerd."

De waddenzeehavens werkten dit streefbeeld uit in een 'koersnotitie' met de volgende doelstellingen:

1. Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht
2. Unesco-havens
3. Gezamenlijk profileren
4. Samenhang bieden voor een Havenprogramma Waddenfonds

Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht

Voor havens van de omvang zoals die in de Waddenzee voorkomen is het ontwikkelen van een nichemarkten een sterke strategie.

Gaan voor energietransitie

Bij alle waddenzeehaven economieën speelt energie een doorslaggevende rol. Hierin liggen grote opgaven om mee te draaien in de energietransitie. Daar waar ontwikkelingen lastig van de grond komen kan het Waddenfonds stimuleren door projecten te ondersteunen.

Het programma opereert in een coördinerende en aanjagende rol, waarbij nauw wordt samengewerkt met Energy Valley.

Vol inzetten op Topsectoren

Om ontwikkeling van de gekozen economische ontwikkeling te realiseren wordt aangesloten bij het Top-sectorbeleid.

Daartoe houdt het programma voeling met het (Top)sectorbeleid. Daarbij wordt vaak gebruik gemaakt en samengewerkt met partnerorganisaties, maar waar dat niet effectief kan neemt het programma ook zelf initiatief zoals bijvoorbeeld bij de top-sector water.

Unescohavens

De ligging van de Waddenzeehavens aan een werelderfgoed leidt tot een duurzaamheidsopgave die ver uitstijgt boven die van andere havens. Alle havens hebben een opgave om een verantwoord milieubeleid te voeren, maar de Waddenzee vraagt extra natuuropgaven. Om positief met deze

opgaven om te gaan is, met de stichting Ecoshape een programma Building with Nature Waddenzeehavens ontwikkeld met peilers voor natuurontwikkeling en baggeren.

Het programma Building with Nature staat nog in de kinderschoenen. Samen met Ecoshape wordt de inhoud steeds concreter gemaakt en binnenkort wil Ecoshape het programma indienen bij het Waddenfonds. Voor een aantal individuele projecten wordt nog cofinanciering gezocht.

Het programma Waddenzeehavens blijft bijdragen aan de totstandkoming van de andere cofinanciering en het aanjagen van de individuele projecten. De Waddenzeehavens zullen de leerervaringen uit de individuele projecten met elkaar delen. De organisatiestructuur van het programma Waddenzeehavens en Building with Nature voorziet daarin.

Havenontwikkeling en natuurontwikkeling gaan hand in hand

Havens blijven zich ontwikkelen. De denklijnen van 'Building with nature' bieden een positieve insteek voor zowel havens als natuur. Vaak profiteren veiligheid en recreatie ook.

Het programma bevordert de uitvoering van de pijler Natuurontwikkeling en natuurontwikkeling met een zestal projecten waarbij de leerervaringen op verschillende locaties worden gecombineerd.

Baggeren speelt in op slibhuishouding Waddenzee

In de wijze van baggeren en verspreiden van baggerspecie en de vorm van de havenmond is nog veel winst te boeken, waardoor het baggerbezwaar substantieel kan verminderen.

Het programma bevordert de uitvoering van de pijler Baggeren met een drietal projecten waarbij op verschillende locaties meerdere methoden worden uitgetest om het baggerbezwaar te verminderen, waarbij de leerervaringen op verschillende locaties worden gecombineerd.

Milieubewust gevoerde havenbedrijven

Naast de projecten die zich richten op het inspelen op de natuurwaarden van de Waddenzee, werken de havens ook aan verduurzaming op de overige milieuterreinen. Het is zaak om hierin een groeipad te ontwikkelen, waarvoor de havens kozen voor een Ecoporttraject. Wageningen UR draagt fors bij in de ondersteuning van dit traject.

Met Energy Valley is afgesproken dat zij de uitrol van LNG in de Waddenzeehavens in onderlinge afstemming en in samenspraak met de Raad van advies ter hand neemt. Het programma verzorgt de dekking vanuit de havens.

Het programma richt zich op het aanjagen van projectinnovaties in en rond het havenbedrijf. Daarnaast organiseert het programma met steun van Wageningen UR de samenwerking bij het gezamenlijke traject voor Ecoport certificering.

Gezamenlijke profilering

Profiel in de Waddenwereld

De samenwerking in de Raad van Advies Waddenzeehavens heeft in korte tijd bekendheid en waardering opgeleverd, vooral ook doordat verantwoordelijkheid is genomen in het betrekken van andere waddenpartners en hun belang te incorporeren in de te varen koers.

Het programma, consulteert veelvuldig andere partners en organiseert bijeenkomsten op verschillende niveaus, zoals werkateliers en bijeenkomsten van de Raad van Advies. Deze bijeenkomsten dragen bij aan de profilering. De aandacht richt zich ook op landelijke en internationale fora, zoals het Werkprogramma Zeehavens en het Common Waddensea Secretariat. Alle bijeenkomsten zijn te volgen op www.waddenzeehavens.nl. De website draagt ook bij aan het gezamenlijk profiel van de havens in de waddenwereld.

Profilering in de markt

Op een internationale markt loont het om gezamenlijk te profileren, wat bij de presentatie op beurzen voor de hand ligt. Voor dit onderdeel is het nog erg zoeken naar een goede formule waarin

de aanvullende kwaliteiten en gezamenlijke presentatie goed tot hun recht komen. Op de Offshore Beurs was een seminar effectiever dan een aparte stand. Er zijn ook minder zichtbare wijzen van profilering, bijvoorbeeld met een gezamenlijk bidboek en samenwerking met ontwikkelingsorganisaties.

Op basis van de leerpunten van de beursagenda en de pilot op de Offshore beurs van Amsterdam 2013 stelt het programma met bedrijvenverenigingen en havens, een strategie op en test die uit voor gezamenlijke profilering in de toekomst.

Samenhang bieden voor een havenprogramma Waddenfonds

Het Waddenfonds nodigde de havens, het havenbedrijfsleven, de voorzitter en secretaris van de Raad van Advies Waddenzeehavens uit voor een uitgebreid intakegesprek over de toekomst van het fonds en de deelnemers brachten verschillende bouwstenen in. De vraag van de directeur Waddenfonds - of de Raad van advies Waddenzeehavens wil optreden als coalitie met een coördinerende rol - is in beginsel positief beantwoord. De Raad van Advies onderschreef op 20 november 2013 de voorgestelde bouwstenen en de gevraagde coördinerende rol. In samenwerking met het programma Waddenzeehavens, heeft het dagelijks bestuur van het Waddenfonds daar heel direct op ingespeeld.

In het Uitvoeringsplan 2014-2017 vraagt het Waddenfonds aan de 'coalities' om bij te dragen aan jaarprogramma's van de thema's van het fonds (o.a. havenontwikkeling). Daarbij daagt het fonds de coalities uit om tot 'cross-overs' tussen de doelen van het Waddenfonds te komen. Het programma Waddenzeehavens steunt het Waddenfonds om de middelen van het Waddenfonds te concentreren, zodat het ook grote veranderingen teweeg brengt. Dit komt het meest tot zijn recht door middelen te bundelen in projecten die meerdere doelen tegelijk dienen. Ook vraagt het Waddenfonds te adviseren over het ontwikkelen van een investeringskader en nieuwe stimuleringsmiddelen, bijvoorbeeld revolving fund.

Het programma gaat een proces organiseren om te komen tot een breed gedragen een jaarprogramma Waddenfonds, bijdragen leveren voor een investeringskader en adviseren over andere financiële arrangementen, zoals een revolving fund.

Beoogde resultaten

Aan het eind van 2014 zijn de in het Waddenzeehavendebat geadresseerde ambities, die door de Raad van Advies zijn overgenomen uitgewerkt:

- Breed gedragen jaarprogramma Waddenfonds, met focus op cross-over projecten (LNG, Waddenpoorten ed.) en voorstellen voor een investeringskader.
- Meer (Waddenfonds)projecten die bijdragen aan de koers Waddenzeehavens
- Zicht op Ecoport certificering en op projecten die nodig zijn om een groeipad waar te maken
- Start van projecten van het programma Building with nature Waddenzeehavens
- Concretisering gezamenlijke profilering

Voor een schematisch overzicht van Streefbeeld naar resultaten zie bijlage 1

Werkwijze en organisatie

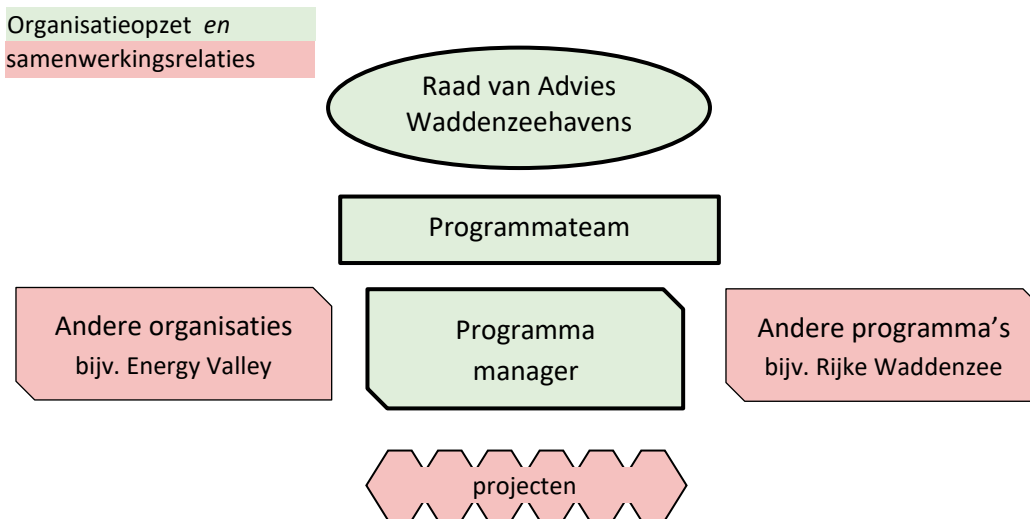
In vergelijking met andere organen heeft de havensamenwerking een minimale staf en een simpele structuur. De Voorzitter zorgt voor sturing via de Raad, de secretaris vertaalt deze naar een programmatische aanpak. Het programmateam verzorgt de ambtelijke aansturing en verantwoording van het programma en de teamleden adviseren de programmamanager bij de uitvoering van het programma en hun bestuurders in de Raad. De resultaten (bovengenoemde vijf punten) worden bereikt via het aanjagen en organiseren van de samenwerking, waardoor een gezamenlijke richting tot stand komt.

Concreet organiseert het programma het volgende:

- Raad van Advies
- Werkateliers, consultaties en andere vormen van debat
- Publicatie op www.waddenzeehavens.nl
- Aanjagen van projecten en samenwerkingsrelaties aangaan met andere partners

Na consultaties, debat gaan de resultaten via een programmateam naar de Raad van Advies. Deze werkwijze bewees zich de afgelopen jaren en staat borg voor enthousiasme en draagvlak, essentieel om de benoemde ambities om te zetten in daadwerkelijk gerealiseerde projectdoelen.

Daarmee blijft de huidige werkwijze en organisatie opzet gecontinueerd.

Financiele middelen

Gekoppeld aan het Bestuurlijk statement (eerste Waddenzeehavendebat), besloten de havengemeenten Den Helder, Harlingen, Eemsmond en Delfzijl besloten om de samenwerking in programmavorm voort te zetten en te financieren, met een voorlopige bijdrage van €10.000,- in 2012 en €15.000 in 2013 per gemeente. Later sloten ook de havens van Lauwersoog en Den Oever zich bij de samenwerking aan. Hun bijdrage was 50% van de bijdrage van de industriehavens.

In het laatste Waddenzeehavendebat vond herbevestiging van het Bestuurlijk statement plaats, nu met de gemeenten van Den Oever en Lauwersoog. Er van uitgaand dat dezelfde middelen ook in de toekomst beschikbaar komen kan de huidige werkwijze gecontinueerd worden en bovenstaand programma worden gerealiseerd.

Van streefbeeld naar resultaten

Streefbeeld 2030			
<i>"De Waddenzeehavens hebben zich duurzaam ontwikkeld op een wijze die recht doet aan hun specifieke ligging en mogelijkheden. Hierbij hebben de havens zich op een afgestemde manier gedifferentieerd en gespecialiseerd."</i>			
Kerdoelen 2014-2017			
1 Specialiseren op basis van 'natuurlijke' economische kracht	2 Unesco-havens	3 Gezamenlijk profileren	4 Samenhang Havenprogramma Waddenfonds
Wat?			
1 Energietransitie 2 Inzet Topsectoren 3 Nichemarktkeuzes	1 Building with Nature 2 Duurzaam havenbedrijf	1 Collectief in de Waddenwereld 2 Profileren in de markt	Jaarprogramma en investeringskader Waddenfonds
1	2	Hoe?	3
1 Samenwerking Energy Valley 2 Aanspreken sectorbeleid 3 Aanjagen projecten: - Testturbines - Cruiseterminal - Faciliteit duurzame visserijsschepen ed.	1 Projecten Peiler Natuurontwikkeling 2 Projecten Peiler Duurzaam baggeren 3 Ecoport certificering 4 Milieuprojecten - LNG traject E. Valley - Natuurvriendelijk licht - Afval ed.	1 Raad v Advies Wzh, 2 Voorb. doc. en nazorg 3 Programmteam 4 Inspelen op beleid met consultaties en advies 5 Strategie gezamenlijk profileren uitwerken en uittesten. Bidbook opstellen en allianties vormen	1 Werkateliers en consultaties Met partners benoemen cross overs 2 Voorstel voor investeringskader Voorstel voor financiële arrangementen Programma indienen
Resultaten			
Uitwerking specialisatiestrategie Start van projecten	Uitvoeren programma building with nature Projectresultaten	Gewaardeerde partner Geconcretiseerde strategie en marktprofiel	Breed gedragen Waddenfonds jaarprogramma met doorkijk langere termijn
Realiseren van de koers Waddenzeehavens			

Verantwoording inzet 2014

1 Specialisaties

De activiteiten voor Specialisatie richten zich op het uitnodigen en stimuleren van de afgesproken nichemarkt ontwikkelingen en het aanjagen van projecten. De daarvoor gereserveerde tijd bedraagt 20 dagdelen.

2 Unescohavens

De activiteiten voor Unescohavens richten zich op het binden van partners om tot uitvoering van de projecten te komen. Het gaat om bilaterale gesprekken of organiseren van bijeenkomsten om tot afspraken over bijvoorbeeld de financiering te komen en om de samenhang tussen de projecten te bewaken of te versterken 20 dagen.

3 Gezamenlijk profileren

De activiteiten voor profileren richten zich op de continuering van samenwerking in de vorm van organisatie van de Raad van Advies en in opdracht daarvan insteken op actuele ontwikkeling, zoals recentelijk het werkprogramma Waddenzeehavens en CWSS. Dit is inclusief de voorbereiding via het programmteam. Een specifiek project is om samen met havenbedrijven verenigingen en havens te komen tot een profileringsstrategie 36 dagdelen. Daarnaast wordt een website bijgehouden.

4 Waddenfonds

De activiteiten voor het Waddenfonds richten zich op het verbinden met partners van de benoemde cross overs om te komen tot multipliers van de werking van het Waddenfonds. Daarvoor worden sessies met het andere partners en het programmateam belegd 20 dagdelen. De resultaten worden vertaald in een programma 8 dagdelen.